

LIBRIS

We know
books

ÎNDRUMĂRI PASTORALE PENTRU ÎNMORMÂNTĂRI ȘI PARASTASE

Lucrare coordonată de Sectorul Misiune Pastorală și
Actualitate Creștină al Centrului Eparhial Suceava

Carte tipărită cu binecuvântarea

Înaltpreasfințitului Părinte

CALINIC

Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

 EDITURA
CRIȘTEANĂ
SUCEAVA, 2021

CUPRINS

Dragostea pentru cei adormiți forează veșnicia † CALINIC, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților	/ 5
Rânduiala slujbei de înmormântare † DAMASCHIN DORNEANUL, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților	/ 11
Moartea ca plată a păcatului și starea sufletelor după despărțirea de trup. Valoarea trupului ca parte constitutivă a ființei umane Pr. Dr. Ilie MACAR	/ 17
Cultul morților în Sfânta Scriptură Arhid. Dr. Bogdan Mihai HRIȘCĂ	/ 29
Semnificații teologice și simboluri liturgice legate de sfârșitul omului Pr. Dr. Emanuel VALICĂ	/ 37
Elemente deviante legate de cultul morților Pr. Dr. Filaret RUSCAN	/ 47
Înmormântarea – între tradiție și secularizare Îndrumări practice pentru credincioși și preoți Pr. Dimitrie HORGĂ	/ 55

Consilier eparhial:

Diac. Constantin-Ciprian BLAGA

Redactare:

Claudia-Ruxandra MOISIUC

Corectură:

Pr. Ștefănel-Stelian CIURCIUN

Layout și copertă:

Constantin BODNARIU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Îndrumări pastorale pentru înmormântări și parastase /
lucrare coordonată de Sectorul Misiune Pastorală și
Actualitate Creștină al Centrului Eparhial Suceava ; carte
tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte
Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților. - Suceava :
Crimca, 2021

ISBN 978-606-734-143-0

I. Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților. Centrul Eparhial
Suceava. Sectorul Misiune Pastorală și Actualitate Creștină
(coord.)

2

**DRAGOSTEA PENTRU CEI
ADORMIȚI FOREAZĂ VEȘNICIA**

† CALINIC

Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

Aproape în toate religiile lumii se întâlnește convingerea că existența omului nu se termină odată cu moartea. Pe această credință, de altfel, se întemeiază și cultul morților, adică legătura spirituală pe care o au cei vii cu cei morți din neamul lor și nu numai, prin rugăciuni, rituri și ceremonii, prin jertfe și fapte de milostenie sau prin alte acte diverse, considerate ca fiind de folos celor adormiți.

În amintirea morților iluștri, evreii, spune *Cartea Judecătorilor* (11, 40), își plângeau morții patru zile pe an. Tradiția aceasta s-a păstrat, de altfel, până astăzi. Evreii rostesc rugăciuni pentru cei morți de patru ori pe an: în *Ziua Împăcării*, la *Paști*, la *Cincizecime* și la *Sărbătoarea Corturilor*.

În cartea *Tobit* (4, 17) și în profeția lui *Ieremia* (16, 7) se arată că vechii evrei făceau ospețe funereare și pomeni de pâine și de vin la morminte. Ba, mai mult, Iuda Macabeul a strâns bani și i-a trimis la templul din Ierusalim ca să se aducă jertfe pentru iertarea păcatelor eroilor morți pe câmpul de luptă (2 *Macabei* 12, 43-46).

În creștinism, grija pentru cei adormiți este fundamentală. Cultul morților începe cu înmormântarea lui Iisus. Aprofundând credința în nemurirea sufletului și credința în existența unei judecăți universale, căreia îi sunt supuse toate sufletele după moarte, religia creștină micșorează, mai mult decât oricare alta, frica de moarte. Moartea, în creștinism, nu mai este nici trecerea în neantul Nirvanei budiste, nici locul de groază și de întuneric în care rătăcesc fără odihnă umbrele sau fantomele morților, ca în tartarul păgân evocat în *Dialogurile* lui Lucian sau în *Purgatoriul* și *Infernul* lui Dante, ci trecerea într-o existență superioară, în care sufletul își găsește liniștea și fericirea eternă în nemijlocita apropiere de Hristos, Cel înviat din morți. În atare situații, moartea este primită de creștini cu liniște. Pentru ei, moartea este adormire, spune Sfântul Pavel (*1 Corinteni* 15, 20; *1 Tesaloniceni* 4, 13), odihnă și bucurie.

Rugăciunile pentru cei morți le găsim în textele celor mai vechi liturghii care s-au păstrat: a Sfântului Iacob, a Sfântului Marcu, în liturghia armeană și în toate liturghiile Bisericii Orientale Vechi.

În liturghiile ortodoxe de astăzi sunt încadrate mai ales în partea finală a marii rugăciuni a Sfintei Jertfe, parte numită *diptice* sau *rugăciuni de mijlocire generală pentru vii și pentru morți*.

Rugăciunile pentru cei morți sunt în strânsă legătură cu judecata particulară și cu starea

sufletului de după ea, până la Judecata de Apoi. Situația celor morți, ajunși în chinurile iadului, rămâne pe seama rugăciunilor Bisericii. Este o datorie sfântă a fiecărui creștin să păstreze comuniunea cu cei morți în Hristos.

Prin pomenirea celor adormiți, fie la trei sau nouă zile, fie la trei sau șase săptămâni, fie la trei, șase ori nouă luni, fie în fiecare an până la șapte ani, realizăm o comuniune a Bisericii luptătoare cu Biserica biruitoare, cu cei care, întru fericită adormire, au încheiat călătoria acestei lumi. De altfel, pomenirea morților probează iubirea fiecăruia față de semenii.

Coliva, în jurul căreia facem pomenirea, simbolizează trupul celui care moare și învie întocmai bobului de grâu (*1 Corinteni* 15, 36-38). Datina de a face colivă datează din secolul al IV-lea, fiind legată de o minune săvârșită de Sf. Mare Mucenic Teodor Tiron în timpul împăratului Iulian Apostatul.

Se spune că acest împărat, dorind să întineze prima săptămână de post din Postul Sfințelor Paști, a poruncit ca toate alimentele din piață să fie stropite cu sângele jertfelor aduse idolilor. Atunci, Sfântul Teodor, după mărturia patriarhului Nectarie al Constantinopolului, s-a arătat în vis arhiepiscopului Eudoxie (360-369), deconspirând intenția împăratului și sfătuindu-l să fiarbă grâu, pentru a-l împărți creștinilor, izbăvind-i astfel de idolatrie.